

**ZÁUJEM SLOVENSKÝCH ŠTUDENTOV OŠETROVATEĽSTVA PRACOVAŤ
PO SKONČENÍ ŠTÚDIA NA NOVORODENECKOM A PEDIATRICKOM ODDELENÍ
INTEREST OF SLOVAK NURSING STUDENTS TO WORK IN THE NEONATOLOGY
AND THE PEDIATRIC DEPARTMENT AFTER THE STUDY GRADUATION**

MROSKOVÁ Slávka, MAGUROVÁ Dagmar, ONDRIOVÁ Iveta

Katedra ošetrovateľstva, Fakulta zdravotníckych odborov, Prešovská univerzita v Prešove, Prešov

ABSTRAKT

Východiská: Aktuálne pregraduálne vzdelávanie študentov ošetrovateľstva je vo väčšej miere zamerané na poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti dospelému pacientovi. Vzdelávanie v problematike starostlivosti o novorodenca, choré dieťa a jeho rodinu je redukované, čo môže vplývať na úroveň vedomostí, zručností, klinických skúseností študentov a ich záujem pracovať na novorodeneckých a pediatrických oddeleniach po skončení štúdia.

Ciele: Posúdiť záujem slovenských študentov ošetrovateľstva pracovať na novorodeneckých a pediatrických oddeleniach po skončení štúdia a analyzovať vplyv vybraných faktorov.

Design: Prierezová štúdia.

Súbor a metodika: Vzorku tvorilo 136 študentiek ošetrovateľstva 3.ročníkov. Dotazníkom sme analyzovali tieto faktory: záujem pracovať na novorodeneckých a pediatrických oddeleniach, frekvenciu a kvalitu kontaktu s deťmi, postoj k deťom a faktory klinickej výučby.

Výsledky: 13,2 % študentiek vyjadrila záujem pracovať na novorodeneckých a pediatrických pracoviskách. Zistili sme, že na záujem študentiek významne vplyva frekvencia a kvalita kontaktu s deťmi počas života ($p = 0,005$), postoj k deťom ($p = 0,002$), skúsenosti počas klinickej praxe na novorodeneckých a pediatrických oddeleniach ($p = 0,046$) a motivácia sestrami k práci s detským pacientom ($p = 0,015$).

Záver: Štúdia preukázala nižší záujem o prácu s detským pacientom, čo je možné spájať aj s faktormi klinickej praxe. Pri zvyšovaní záujmu študentov musia vzdelávacie inštitúcie kladť dôraz na klinické vzdelávanie a analyzovať aspekty vzdelávacieho prostredia, ktoré pozitívne alebo negatívne vplyvajú na preferencie študentov.

Kľúčové slová. Študent ošetrovateľstva. Novorodenecké oddelenie. Pediatrické oddelenie. Výber oddelenia.

ABSTRACT

Background: The current undergraduate nursing education is more focused on providing nursing care to adult patient. Education about caring for a newborn, a sick child and his family is reduced, which can affect the level of knowledge, skills, clinical experience of students and their interest in working in neonatal and pediatric departments after graduation.

Objective: To assess the interest of Slovak nursing students to work in neonatal and pediatric departments after graduation and to analyze the influence of selected factors.

Design: A cross-sectional study.

Sample and methodology: The sample consisted of 136 3rd-year nursing students. We used a questionnaire to analyze the following factors: interest to work in neonatal and pediatric wards, frequency and quality of contact with children, attitude towards children and clinical teaching factors.

Results: 13.2% of female students expressed their interest to work at neonatal and pediatric workplaces. We found that the interest of female students is significantly influenced by frequency and quality of contact with children during life ($p=0.005$), attitude towards children ($p=0.002$), experiences during clinical practice at the neonatal and pediatric department ($p=0.046$) and motivation by nurses to work with children patients ($p=0.015$).

Conclusions: The study showed a lower interest in working with pediatric patients, which can also be linked to clinical practice factors. In increasing student interest, educational institutions must emphasize clinical teaching and analyze aspects of the learning environment that positively or negatively influence student preferences.

Key words: Nursing student. Neonatology department. Pediatric department. Department selection.

ÚVOD

Genericky formovaný pregraduálny vzdelávací program v odbore ošetrovateľstvo odráža snahu pripravovať do praxe sestry, ktorých uplatnenie v zamestnaní nebude limitované druhom oddelenia, vekom pacientov či charakterom zdravotnej starostlivosti (Happell, 2000), t.j. bude možné ich zamestnať takmer bez obmedzení na širokom spektre nemocničných oddelení a ambulancií.

Pregraduálne vzdelávanie sestier vychádza z nariadení a smerníc EÚ a SR (Nariadenie vlády SR 296/2010; Smernica EÚ 2005/36/EC; Vyhláška MZ SR 95/2018). Smernica EÚ (2005/36/EC) stanovuje základné kritériá týkajúce sa rozsahu a rámcovo aj obsahu vzdelávania. Keďže ide o prípravu sestier zodpovedných za všeobecnú starostlivosť, dominanciu nadobúdajú sféry vzdelávania orientované na dospelého pacienta. K teoretickým predmetom, ktoré sú zamerané na novorodenca, dieťa a jeho rodinu patria najmä ošetrovateľské postupy, pediatria/pediatrické ošetrovateľstvo, vývinová psychológia, komunikácia, pričom medzi jednotlivými inštitúciami existujú rozdiely minimálne v rovine hodi-
novej dotácie. V jednom z dominantných predmetov (pediatria/pediatrické ošetrovateľstvo) sme analýzou informačných listov na vzdelávacích inštitú-

ciach SR s online dostupnými študijnými programami zistili, že sa hodinová dotácia pohybuje od 4 do 9 hodín počas celého štúdia. Ako zaujímavosť vnímame aj to, že vzdelávanie orientované na novorodenca a starostlivosť oň je integrálnou súčasťou predmetu pediatria a pediatrické ošetrovatel'stvo, pričom ide o veľmi špecifickú oblasť, rovnako ako napr. neurologické ošetrovatel'stvo, ktoré je však v mnohých programoch vzdelávané v samostatnom predmete s vlastnou dotáciou hodín.

Dôležitou súčasťou prípravy budúcich sestier je klinické vzdelávanie (Oermann et al., 2017). Vytváranie kvalitných podmienok pre klinickú prax je pre vzdelávacie inštitúcie náročnou úlohou – a to aj v rovine praxe na novorodeneckých a pediatrických (N/P) pracoviskách. Obmedzenia a limity vychádzajú z viacerých faktov. Podľa smernice EÚ (2005) je klinická prax na týchto oddeleniach iba jednou zo siedmich oblastí, ktoré študent musí pregraduálne zvládnuť, z čoho vyplýva menšia hodinová dotácia v komparácii s klinickou výučbou na iných oddeleniach s dospelými klientmi. K ďalším limitom, ktoré redukovávajú trvanie klinickej praxe na N/ P oddeleniach patrí: pokles počtu hospitalizácií a skracovanie priemernej dĺžky hospitalizácie, nižší počet hospitalizácií detí v porovnaní s dospelými, nižší počet postelí určených pre starostlivosť o deti, stúpajúci trend v počte študentov ošetrovatel'stva (NCZI, 2014; NCZI, 2021a-c), zvýšenie počtu pregraduálnych programov vzdelávania v zdravotníckych odboroch, ktorých študenti taktiež potrebujú získavať klinické skúsenosti na N/P oddeleniach, či zaistenie bezpečnosti pacienta a prítomnosť rodičov počas hospitalizácie dieťaťa (Bultas, 2011; Hayden et al., 2014).

Príprava študentov v problematike pediatrického a novorodeneckého ošetrovatel'stva je teda redukovaná v teoretickej, ako aj praktickej rovine, čo môže ovplyvňovať kvalitu prípravy študentov, ich teoretické poznatky, dĺžku klinickej praxe na N/P pracoviskách a tým aj klinické skúsenosti pri starostlivosti o choré deti a novorodencov, a následne vplývať na záujem absolventov pracovať na týchto oddeleniach.

Výskumy analyzujúce preferenciu oddelení u študentov ošetrovatel'stva zistili, že 18 až 33,8 % študentov vníma detské pracoviská ako tie, na ktorých by chceli v budúcnosti pracovať (Happell, 2002; McCann et al., 2010; Yildirim et al., 2011). Avšak prvotný záujem o pediatrické oddelenia v priebehu štúdia klesá (Gould et al., 2012; Shen et

al., 2012), čo môže poukazovať na primárne romantický a nerealistický pohľad študentov na prácu sestry na detskom oddelení (Happell, 2000), pričom po získaní klinických skúseností dochádza k poklesu záujmu.

Napriek existencii veľkého množstva štúdií, ktoré analyzujú faktory vplývajúce na výber a preferenciu oddelení, na ktorých by v budúcnosti chceli študenti pracovať (Palese et al., 2007; Fenush et al., 2008; Altay et al., 2014; Boyd-Turner et al., 2016; Papastavrou et al., 2016; Zhang et al., 2016; Wareing et al., 2018; Jang et al., 2019; Garbrah et al., 2020; Dai et al., 2021; Rodríguez-García et al., 2021), iba minimum výskumov priamo skúmalo príčiny, ktoré podnecujú alebo odrádzajú študentov od práce na N/ P oddeleniach. Happel (2000) zistila, že k najčastejšie uvádzaným dôvodom pre prácu s deťmi patrí láska k deťom, potešenie s prácou s nimi a predchádzajúca skúsenosť s deťmi (ako rodič, ako súrodenec, či ako študent v nemocnici). Preferovanie práce s deťmi je vyššie u žien ako mužov, v nižších ročníkoch štúdia, u študentov nižšieho veku (Hsu et al., 2022). Ukazuje sa, že niektoré aspekty práce sestry na detskom oddelení môžu byť pre študentov a ich preferenciu dôležité. K dôležitým javom, ktoré spôsobujú to, že študenti nechcú pracovať s deťmi patrí charakter interakcií medzi sestrou a dieťaťom (dieťa sa v plnej miere aktívne nezapája do ošetrovatel'skej starostlivosti, nie vždy dobre spolupracuje), práca s rodičmi detí, miera náročnosti práce, ako aj emocionálne prežívanie študenta pri práci s deťmi (Gould et al., 2012).

V minimálnej miere je teda venovaná výskumná aktivita analýze faktorov determinujúcich záujem študentov pracovať na N/P oddeleniach. Taktiež s ohľadom na obmedzenia teoretického a praktického vzdelávania v problematike neonatológie a pediatrie v pregraduálnom štúdiu ošetrovatel'stva je možné predpokladať, že preferencia týchto pracovísk a záujem pracovať s deťmi môže byť odlišná, ako bolo reportované v iných štúdiách.

CIELE

Posúdiť záujem slovenských študentov ošetrovatel'stva pracovať na N/ P oddeleniach po skončení štúdia a analyzovať vplyv vybraných faktorov.

METODIKA

Realizovali sme prierezovú štúdiu. Oslovili sme: 1. študentov ošetrovatel'stva dennej formy štúdia; 2. študentov v poslednom semestri štúdia v dvoch

akademických rokoch za sebou. Základné zaradzuje kritérium bolo absolvovanie klinickej praxe na N/P oddelení. Distribúcia dotazníkov prebiehala so súhlasom Etickej komisie fakulty (6/2021). Návratnosť dotazníkov činila 77,1 %. Dotazníkom sme skúmali tieto javy:

- *Záujem študentov pracovať na N/P oddelení po skončení štúdia* bola posudzovaná jednou položkou („Po skončení vysokoškolského štúdia, chceli by ste pracovať na detskom alebo novorodeneckom oddelení?) s možnosťami odpovedí „nie“, „skôr nie“, „ani áno, ani nie“, „skôr áno“, „áno“.
- *Frekvenciu a kvalitu kontaktu študentov s deťmi* sme posudzovali 5 položkami (napr. „V okolí, kde som vyrastala bolo veľa detí“, „Mám veľa pozitívnych skúseností s deťmi“). Škálovanie odpovedí je od 1 do 7 (1 = silne nesúhlasím, 4 = ani nesúhlasím, ani súhlasím, 7 = silne súhlasím). Vyššia hodnota priemeru poukazuje na vyššiu frekvenciu a kvalitu kontaktu s deťmi. Cronbach alpha v tejto štúdii bola 0,786. Uvedené položky boli prevzaté od autorov Hutchison et al. (2010) a so súhlasom autorov modifikované pre detský vek.
- *Postoj študentov k deťom* bol analyzovaný nástrojom Barnett Liking of Children Scale so súhlasom autora (Barnett & Sinisi, 1990). Škála obsahuje 14 položiek s rozmedzím odpovedí 1 – 7 (1 = silne nesúhlasím, 4 = ani nesúhlasím, ani súhlasím, 7 = silne súhlasím). Vyššie skóre poukazuje na väčšiu obľúbenosť, náklonnosť k deťom, pozitívnejší postoj. Cronbach alpha v tejto štúdii bola 0,934.
- *Celkové skúsenosti študentov s klinickou praxou na N/P oddelení* boli posudzované jednou numerickou škálou s rozmedzím od 0 (veľmi negatívne skúsenosti) po 10 (veľmi pozitívne skúsenosti).
- *Prístup sestier k práci s deťmi* bol posudzovaný jednou numerickou škálou s rozmedzím od 0 (veľmi negatívny) po 10 (veľmi pozitívny).
- *Motivácia študenta k práci s deťmi zo strany sestier* bola posudzovaná jednou položkou s rozmedzím od 1 po 7 (1 = rozhodne nesúhlasím, 4 = ani nesúhlasím, ani súhlasím, 7 = rozhodne súhlasím). Vyššia hodnota priemeru poukazuje na to, že študent bol sestrou viac povzbudzovaný a motivovaný k práci s detským pacientom.

Súbor

Výskumnú vzorku tvorilo 136 študentov ženského pohlavia (100 %) vo veku 21 – 27 rokov (M – 21,76; SD – 1,15).

Štatistické spracovanie

Štatistické spracovanie bolo realizované v programe SPSS 25.00. Využili sme deskriptívnu štatistiku: priemer (M), smerodajná odchýlka (SD), celkový počet (n), percento (%). Po analýze normality rozloženia dát (Skewness test) a najmä s ohľadom na nerovnomernosť veľkosti podskupín sme použili neparametrický Mann-Whitney test. Štatistická významnosť bola na úrovni $p < 0,05$.

VÝSLEDKY

Záujem študentiek pracovať na N/P oddelení

Zistili sme, že 13,2 % študentiek jednoznačne vyjadrilo záujem pracovať v budúcnosti na N/P pracoviskách, kým 19,9 % uviedlo odpoveď „nie“ a 30,1 % „skôr nie“ (Tab. 1).

Frekvencia a kvalita kontaktu (FKK) s deťmi, postoj k deťom

Pri doméne FKK s deťmi sme zistili hodnotu priemeru 5,09 (SD – 1,42). Študentky teda hodnotia kvalitu kontaktu s deťmi počas ich života ani pozitívne, ani negatívne, a nemajú ani veľmi zriedkavý ani veľmi častý kontakt s deťmi. Súčasne sme zistili neutrálny postoj študentiek k deťom (M – 4,13, SD – 1,74).

Skúsenosti s klinickou praxou, prístup sestier k práci, motivácia k práci s deťmi zo strany sestier

Skúsenosti študentiek s kvalitou klinickej praxe na N/P oddeleniach (M – 5,71, SD – 3,05) nie sú ani veľmi pozitívne, ani veľmi negatívne. Obdobné výsledky sme zistili pri hodnotení sestier a ich práci s detským pacientom (M – 5,82, SD – 2,74), kde môžeme uviesť, že prístup sestier je študentkami

Tabuľka 1 Záujem pracovať na N/P oddeleniach

Odpoveď	záujem	
	n (%)	M (SD), medián
nie	27 (19,9)	2,66 (1,27), 2,50
skôr nie	41 (30,1)	
ani áno, ani nie	36 (26,4)	
skôr áno	14 (10,3)	
áno	18 (13,2)	

Tabuľka 2 Komparácia intenzity sledovaných faktorov podľa záujmu študentiek pracovať na N/P oddeleniach

sledované faktory	záujem pracovať na N/P oddeleniach		sig.
	áno M (SD)	ostatné odpovede* M (SD)	
frekvencia a kvalita kontaktu s deťmi	5,94 (1,05)	4,96 (1,42)	0,005
postoj k deťom	5,33 (1,45)	3,95 (1,71)	0,002
skúsenosti s klinickou praxou	6,83 (3,69)	5,53 (2,92)	0,046
prístup sestier k práci s deťmi	6,83 (2,83)	5,67 (2,71)	0,086
motivácia k práci s deťmi zo strany sestier	5,17 (1,85)	4,04 (1,83)	0,015

Legenda: *odpovede skôr áno; ani áno, ani nie; skôr nie; nie

hodnotený neutrálne. Súčasne sme analyzovali, do akej miery sú študentky počas klinickej praxe motivované sestrami k práci s deťmi. Nami zistená hodnota ($M = 4,19$, $SD = 1,86$) poukazuje na to, že študentky nie sú ani veľmi motivované, ani demotivované k práci s detským pacientom klinickými sestrami.

Faktory vplývajúce na záujem študentiek

Študentky, ktoré jednoznačne vyjadrili záujem pracovať na N/P oddelení po skončení štúdia (odpoveď „áno“) uvádzali častejší a kvalitnejší kontakt s deťmi ($p = 0,005$), mali pozitívnejší postoj k deťom ($p = 0,002$), mali lepšie, kladnejšie skúsenosti s klinickou výučbou na N/P pracovisku ($p = 0,046$), pozitívnejšie ohodnotili prístup sestier k práci s deťmi ($p = 0,086$) a boli vo väčšej miere motivované sestrami k práci s detským pacientom ($p = 0,015$) (Tab.2).

DISKUSIA

Hlavným cieľom výskumu bolo analyzovať záujem študentov pracovať na N/P oddeleniach po skončení štúdia. V porovnaní s inými štúdiami, kde sa preukázalo, že približne $\frac{1}{4}$ študentov preferuje prácu s detským pacientom (McCann et al., 2010; Kunasekaran et al., 2020), jednoznačne kladné stanovisko v predkladanom výskume vyjadrilo nižšie percento študentiek (13,2 %). Keďže k významným faktorom determinujúcim záujem o oddelenie patrí klinická skúsenosť (Boyd-Turner et al., 2016), spokojnosť (Rodríguez-García et al., 2021) a vedomosti (Palese et al., 2007), môže nami zistený nižší záujem o prácu s detským pacientom reflektovať limity vzdelávania v problematike pediatrického ošetrovateľstva – nižší počet hodín zameraný na špecifiká ošetrovateľských postupov u detí a následne horšia predklinická demonštračná príprava študentov (Mrosková et al., 2021), nižší počet hodín teoretického vzdelávania v danej problematike či

nižší počet hodín klinického vzdelávania na N/P oddeleniach, v komparácii s klinickou výučbou realizovanou u dospelých pacientov (Mrosková et al., 2009), čo sa spolu s neutrálnymi skúsenosťami študentiek získanými počas klinickej praxe môže podieľať na ich nižšom záujme. Napr. Matarese et al. (2019) zistili, že kým v 1.ročníku bol záujem o prácu s deťmi na úrovni 28,4 %, v treťom ročníku klesol na úroveň 17,6 %, čo pripisujú práve klinickým skúsenostiam a spokojnosti študentov so vzdelávaním.

Jedným z dôležitých predpokladov akejkoľvek práce s deťmi je pozitívny postoj k nim (Yazici, 2014). Zistili sme, že študentky ktoré prejavili záujem pracovať s detským pacientom majú signifikantne pozitívnejší postoj a častejšie a kvalitnejšie interakcie s deťmi. Kvalita kontaktu s ľuďmi istého veku formuje pozitívny postoj k nim, podporuje empatiu a zvyšuje záujem študentov pracovať s danou skupinou pacientov (Jang et al., 2019). Taktiež osobná skúsenosť so starostlivosťou o zdravé a choré deti je dôležitým predpokladom podpory záujmu o prácu s nimi. Pri formovaní pozitívneho postoja k deťom zohráva úlohu aj klinické vzdelávanie. Zistilo sa, že percepčia pozitívnych emócií počas klinickej výučby prispieva k lepšiemu postoju k deťom (Happell, 2000). Podpora kladných emócií, minimalizácia stresu pociťovaného počas klinickej praxe môže teda nepriamo vplývať na záujem študentov pracovať s deťmi.

Klinické vzdelávacie prostredie, v ktorom študent počas praxe získava skúsenosti, vplýva na jeho spokojnosť a následne na výber budúceho pracoviska (Boyd-Turner et al., 2016; Rodríguez-García et al., 2021). Klinické prostredie musí poskytovať študentom dostatok vzdelávacích príležitostí (Murphy et al., 2012; Boyd-Turner et al., 2016). Študent počas praxe potrebuje aktívne participovať na ošetrovateľskej starostlivosti. Ak zohľadníme obmedzenia klinickej praxe na N/P oddeleniach uvádzané v úvode – napr. zvyšujúci sa počet študentov, nižší

počet detských lôžok, skracovanie dĺžky hospitalizácie (NCZI, 2014; NCZI, 2021a-c), dôsledkom uvedeného je vysoký počet študentov na pracovisku alebo skracovanie dĺžky klinickej praxe na N/P oddeleniach a následne menej vzdelávacích príležitostí. Súčasne ak je študent počas praxe dominantne pozorovateľom, nie vykonávateľom ošetrovateľských intervencií, nemusí nadobudnúť adekvátnu kompetentnosť a sebadôveru, čo ho môže v budúcnosti odrádzať od výberu N/P oddelenia.

Sestry v klinickom prostredí plnia okrem iného rolu modelov pre študentov a ich postoj k práci, či k deťom zohráva úlohu pri formovaní preferencií a výbere oddelenia študentmi. Sestry, ktoré pracujú s entuziazmom, sú zručné, znalé, zaujímajú sa o potreby pacientov a efektívne ich riešia sú vzorom pre študentov (Garbrah et al., 2017; Gurková et al., 2017). Výsledky tohto výskumu poukazujú na to, že ak je študent počas klinickej výučby motivovaný sestrou k práci s deťmi, pozitívne to vplýva na jeho záujem v budúcnosti pracovať na N/P oddelení. Predpokladáme, že ak sestra študenta povzbudzuje pri práci, kladne hodnotí jeho postoj k deťom a jeho výkon, podporuje to jeho sebadôveru, motivuje ho to v ďalšom učení a zvyšuje záujem o prácu s detským pacientom.

LIMITY ŠTÚDIE.

Základným limitom výskumu je veľkosť vzorky a zber údajov v jednej vzdelávacej inštitúcii. S ohľadom na to, že výsledky štúdie asociujú s cieľmi projektu, primárne sme do výskumu zaradili študentov ošetrovateľstva iba z inštitúcie, v ktorej je projekt realizovaný.

ZÁVER

Zistili sme nižší záujem študentiek ošetrovateľstva o prácu na N/P oddeleniach. Záujem pracovať na týchto oddeleniach je okrem kladného postoja k deťom ovplyvnený vo významnej miere niektorými parametrami klinickej praxe. Pozitívne skúsenosti s klinickou výučbou a motivácia študentov zo strany sestier sa javia ako významné faktory záujmu študentiek pracovať s deťmi po skončení štúdia. Preto je dôležité zvyšovať kvalitu klinického vzdelávania modifikáciou jej prípravy a organizácie.

Pod'akovanie

Prispevok vznikol s podporou projektu KEGA č. 031PU-4/2021: Intermediálna učebňa na nácvik ošetrovateľ-

ských postupov u dojčiat, ako prostriedok zvýšenia kvality vzdelávacieho procesu a prepájania teórie s praxou.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- ALTAY N., KILIÇARSLANTÖRÜNER E. Determining Pediatric Nursing Students' Clinical Stress and Liking of Children Scores. *DEUHYO ED.* 2014; 7 (3): 166-170.
- BARNETT M.A., SINISI C.S. The initial validation of a liking of children scale. *Journal of Personality Assessment.* 1990; 55: 161-167.
- BOYD-TURNER D., BELL E., RUSSELL A. The influence student placement experience can have on the employment choices of graduates: A paediatric nursing context. *Nurse education in practice.* 2016; 16 (1): 263-268.
- BULTAS M.W. Enhancing the Pediatric Undergraduate Nursing Curriculum Through Simulation. *Journal of pediatric nursing.* 2011; 26 (3): 224-229.
- DAI F., LIU Y., JU M., et al. Nursing students' willingness to work in geriatric care: An integrative review. *Nursing Open.* 2021; 8 (5): 2061-2077.
- FENUSH J.K., HUPCEY J.E. An investigation of clinical unit choices by graduating baccalaureate nursing students. *Journal of Professional nursing.* 2008; 24 (2): 90-95.
- GARBRAH W., KANKKUNEN P., VÄLIMÄKI T. Gerontological nurse teachers' abilities and influence on students' willingness in older people nursing: A cross-sectional, correlational survey. *Nurse education today.* 2020; 90: 104461.
- GARBRAH W., VÄLIMÄKI T., PALOVAARA M. et al. Nursing curriculums may hinder a career in gerontological nursing: An integrative review. *International journal of older people nursing.* 2017; 12 (3).
- GOULD O.N., MACLENNAN A., DUPUIS-BLANCHARD S. Career preferences of nursing students. *Canadian journal on aging.* 2012; 31 (4): 471-482.
- GURKOVÁ E., KOLLÁROVÁ J. Klinické prostredie z perspektívy študentov ošetrovateľstva – kvalitatívna štúdia. *Ošetrovateľstvo: teória – výskum – vzdelávanie.* 2017; 2: 45-52.
- HAPPELL B.M. „Love is all you need“? Student nurses' interest in working with children. *Journal of the Society of Pediatric Nurses.* 2000; 5 (4): 167-173.

- HAPPELL B. Nursing home employment for nursing students: valuable experience or a harsh deterrent? *Journal of advanced nursing*. 2002; 39 (6): 529-536.
- HAYDEN K.J., SMILEY R.A., ALEXANDER M. et al. The NCSBN National Simulation Study: A Longitudinal, Randomized, Controlled Study Replacing Clinical Hours with Simulation in Prelicensure Nursing Education. *Journal of Nursing Regulation*. 2014; 5 (2): s4-s41.
- HSU M.H.K., YE Q.H., LING M.H. Career Preferences among Nursing Students: A Cross-Sessional Study. *Sage Open Nurs*. 2022; 8: 23779608221094538.
- HUTCHISON P., FOX E., LAAS A.M., et al. Anxiety, outcome expectancies, and young people's willingness to engage in contact with the elderly. *Educational Gerontology*. 2010; 36: 1008-1021.
- JANG I., OH D., SOOK KIM Y. Factors associated with nursing students' willingness to care for older adults in Korea and the United States. *International journal of nursing sciences*. 2019; 6 (4): 426-431.
- KUNASEKARAN K.K.H., MIN W. Investigation and Analysis of Nursing Intern's Willingness to Practice in Pediatrics. *International Journal of Advanced Nursing Education and Research*. 2020; 5 (1): 91-96.
- MATARESE M., LOMMI M., PIREDDA M., et al. "Where would I prefer to work after graduation?" Career preferences of students attending Italian nursing schools. *Nurse education today*. 2019; 83:104204.
- MCCANN T.V., CLARK E., LU S. Bachelor of Nursing students career choices: a three-year longitudinal study. *Nurse education today*. 2010; 30 (1): 31-36.
- MROSKOVÁ S., SCHLOSSEROVÁ A. Príprava študentov na klinickú prax a náročnosť poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti z pohľadu študentov na pediatrických oddeleniach. *Zdravotnicke štúdie*. 2021; 2: 21-24.
- MROSKOVÁ S., MAGUROVÁ D., ONDRIOVÁ I. Pohľad študentov ošetrovateľstva na proces vzdelávania v oblasti pediatrického ošetrovateľstva. *Ošetrovateľstvo 21. storočia v procese zmien III*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre. 2009; 1112-1120.
- MURPHY F., ROSSER M., BEVAN R., et al. Nursing students' experiences and preferences regarding hospital and community placements. *Nurse education in practice*. 2012; 12 (3):170-175.
- Nariadenie vlády SR 296/2010 o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností. Online dostupné na: <https://www.slovlex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2010/296/>
- NCZI (Národné centrum zdravotníckych informácií). *Štatistika hospitalizovaných v Slovenskej republike 2020*. Bratislava 2021a. Online dostupné na: <https://www.nczisk.sk/aktuality/pages/Statistika-hospitalizovanych-v-Slovenskej-republike-2020.aspx>
- NCZI (Národné centrum zdravotníckych informácií). *Postel'ový fond v Slovenskej republike 2020*. Bratislava 2021b. Online dostupné na: https://www.nczisk.sk/Statisticke_vystupy/Tematicke_statisticke_vystupy/Postelovy_fond/Pages/default.aspx
- NCZI (Národné centrum zdravotníckych informácií). *Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2020*. Bratislava 2021c. Online dostupné na: https://www.nczisk.sk/Documents/rocenky/2020/Zdravotnica_rocenka_Slovenskej_republiky_2020.pdf
- NCZI (Národné centrum zdravotníckych informácií). *Zdravotnícka ročenka Slovenskej republiky 2012*. Bratislava 2014. Online dostupné na: https://www.nczisk.sk/documents/rocenky/rocenka_2012.pdf
- OERMANN M.H., SHELLNBARGER T., GABERSON K.B. *Clinical Teaching Strategies in Nursing*. Springer Publishing, 2017, 5th Edition. 320 p.
- PALESE A., TOSATTO D., BORGHI G., et al. Factors influencing the choice of the first ward: comparison between newly qualified nurses and managers. *Journal of nursing management*. 2007; 15 (1): 59-63.
- PAPASTAVROU E., DIMITRIADOU M., TSANGARI H., et al. Nursing students' satisfaction of the clinical learning environment: a research study. *BMC nursing*. 2016; 15: 44.
- RODRÍGUEZ-GARCÍA M.C., GUTIÉRREZ-PUERTAS L., GRANADOS-GÁMEZ G., et al. The connection of the clinical learning environment and supervision of nursing students with student satisfaction and future intention to work in

- clinical placement hospitals. *Journal of clinical nursing*. 2021; 30 (7-8): 986-994.
- SHEN J., XIAO L.D. Factors affecting nursing students' intention to work with older people in China. *Nurse education today*. 2012; 32 (3): 219-223.
- Smernica EÚ 2005/36/EC. Online dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A32005L0036>
- Vyhláška MZ SR 95/2018 Z. z., ktorou sa určuje rozsah ošetrovateľskej praxe poskytovanej sestrou samostatne, samostatne na základe indikácie lekára a v spolupráci s lekárom a rozsah praxe pôrodnej asistencie poskytovanej pôrodnou asistentkou samostatne, samostatne na základe indikácie lekára a v spolupráci s lekárom. Online dostupné na: https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2018/95/vyhlasene_znenie.html
- WAREING M., TAYLOR R., WILSON A., et al. Impact of clinical placements on graduates' choice of first staff-nurse post. *British journal of nursing*. 2018; 27 (20): 1180-1185.
- YAZICI Z. The Examination of Pre-school Teachers' towards Liking of Children. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2014; 116: 172-176.
- YILDIMIR D., KEÇECI A., BULDUK S. How do Turkish nursing students plan their career after the graduation? a questionnaire survey. *Asia Pacific Education Review*. 2011; 12: 373-380.
- ZHANG S., LIU Y.-H., ZHANG H.-F., et al. Determinants of undergraduate nursing students' care willingness towards the elderly in China: Attitudes, gratitude and knowledge. *Nurse education today*. 2016; 43: 28-33.